

MINISTER ZDROWIA

Warszawa, 2014 -02- 13

MZ-ZP-Z-070-28361-9/MW/14

Pan

Jerzy Chróścikowski

Przewodniczący

Komisji Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Senat Rzeczypospolitej Polskiej

Stanowisko Pana Przewodniczący!

W odpowiedzi na pismo z dnia 11 lutego br. znak: BPS/KRRW/0330/95/14 zawierające prośbę o przedstawienie informacji na temat rozporządzenia Komisji (UE) nr 835/2011 z dnia 19 sierpnia 2011 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1881/2006 odnośnie do najwyższych dopuszczalnych poziomów wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w środkach spożywczych oraz jego skutków dla konsumentów, w załączeniu przekazuję materiał dotyczący przedmiotowego tematu.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że dokument w wersji elektronicznej został przesłany na adres mailowy: krrw@senat.gov.pl

z przeiznieniem

Z upoważnienia
MINISTRA ZDROWIA
PODSEKRETARZ STANU

Igor Radziejewicz-Winnicki

Załączniki:

1. Informacja na temat rozporządzenia Komisji (UE) nr 835/2011 z dnia 19 sierpnia 2011 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1881/2006 odnośnie najwyższych dopuszczalnych poziomów wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w środkach spożywczych oraz jego skutków dla konsumentów – 4 ark.

Informacja na temat rozporządzenia Komisji (UE) nr 835/2011 z dnia 19 sierpnia 2011 r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 1881/2006 odnośnie do najwyższych dopuszczalnych poziomów wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w środkach spożywczych oraz jego skutków dla konsumentów.

Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1881/2006 z dnia 19 grudnia 2006 r. reguluje najwyższe dopuszczalne poziomy niektórych zanieczyszczeń w środkach spożywczych (Dz. U. UE L 364 z 20 grudnia 2006 r. str. 5, zwane dalej: „rozporządzeniem nr 835/2011”) reguluje m. in. najwyższe dopuszczalne poziomy (NDP) wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) w środkach spożywczych.

Rozporządzenie Komisji (UE) nr 835/2011 z dnia 19 sierpnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 1881/2006 odnośnie do najwyższych dopuszczalnych poziomów wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w środkach spożywczych (Dz. U. UE L 215 z 20 sierpnia 2011 r. str. 4) to wprowadza zmiany do sekcji szóstej załącznika rozporządzenia 1881/2006. Tym samym określa ono wartości NDP dla benzo(a)pirenu oraz sumy czterech WWA (benz(a)antracenu, benzo(b)fluorantenu, benzo(a)pirenu oraz chryzenu) w następujących grupach środków spożywczych:

- oleje i tłuszcze (z wyłączeniem masła kakaowego i oleju kokosowego);
- ziarno kakaowe i produkty pochodne;
- olej kokosowy;
- mięso wędzone i produkty mięsne wędzone;
- mięso ryb wędzone i produkty rybołówstwa wędzone, a także osobno szproty wędzone i ich konserwy oraz małże świeże i małże wędzone;
- przetworzona żywność na bazie zbóż oraz żywność dla niemowląt i małych dzieci, w tym preparaty do początkowego i dalszego żywienia niemowląt oraz produkty dietetyczne specjalnego przeznaczenia medycznego przeznaczone specjalnie dla niemowląt.

Jeżeli chodzi o mięso wędzone i produkty mięsne wędzone, limit WWA zgodnie z rozporządzeniem nr 1881/2006 w kilogramie produktu wynosi:

- dla benzo(a)pirenu - 5 µg,
- dla sumy czterech WWA - 30 µg.

Zaś zgodnie z rozporządzeniem nr 835/2011 z dnia 1 września 2014 r. powyższe wartości ulegają obniżeniu do 2 µg/kg dla benzo(a)pirenu oraz 12 µg/kg dla sumy czterech WWA.

Projekt rozporządzenia nr 835/2011 został przyjęty w tzw. procedurze komitologicznej – regulacyjnej połączonej z kontrolą, co oznacza, że po pozytywnym zaopiniowaniu przez Stały Komitet ds. Łańcucha Żywnościowego i Zdrowia Zwierząt, został on przekazany do Rady UE oraz Parlamentu Europejskiego w związku z przysługującymi tym instytucjom uprawnieniami kontrolnymi. Prace w kierunku ograniczenia zanieczyszczenia żywności przez szkodliwe WWA Komisja Europejska prowadziła od 2005 r. Ich celem było dokonanie przeglądu występowania WWA w różnych grupach środków spożywczych (w tym wcześniej nie regulowanych) oraz zmiana przyjętych wcześniej limitów, ewentualnie wprowadzenie nowych lub usunięcie grup, w których nie ma potrzeby określania wartości NDP dla WWA. Ze względu na rakotwórczość tych związków rozważane było obniżenie wartości NDP w tych grupach, w których jest to możliwe. Szczegółowy zakres prac został określony w zaleceniu Komisji nr 2005/108/WE z dnia 4 lutego 2005 r. w sprawie dalszego badania poziomów wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych w niektórych środkach spożywczych (Dz. U. UE L 34 z 8 lutego 2005 r., str. 43) – zwanym dalej „zaleceniem nr 2005/108/WE”. Prace obejmowały m.in. gromadzenie wyników dotyczących występowania WWA w poszczególnych grupach środków spożywczych, w tym w grupie produktów mięsnych wędzonych. Wyniki mogły przedstawiać Państwa Członkowskie, a także organizacje branżowe i inne podmioty posiadające wiarygodne dane, a omawiano je w ramach posiedzeń Stałego Komitetu ds. Łańcucha Żywnościowego (SCOFCAH) Sekcji Bezpieczeństwo Toksykologiczne Łańcucha Żywnościowego, w których uczestniczyli przedstawiciele Polski. Dyskusję rozpoczęto wstępnie w 2008 r. i zakończono głosowaniem w roku 2011. W trakcie posiedzeń omówiono wszystkie grupy środków spożywczych, dla których zgromadzono dane. Szczególnie dużo czasu poświęcono zagadnieniu zanieczyszczenia ryb wędzonych przez WWA, a także produktom otrzymanym z ziarna kakaowego. Ostatecznie w przypadku ryb wydzielono szproty do osobnej grupy, natomiast w przypadku kakao wynegocjowano wartości NDP akceptowalne dla Komisji i Państw Członkowskich, a jednocześnie realne dla przemysłu spożywczego – należy zaznaczyć, że większość etapów produkcji kakao prowadzona jest w krajach rozwijających się, stąd trudności w odpowiednim i droższym sposobie wstępnej obróbki kakao, która powinna być wykonana w miejscu zbioru. Zagadnienia dotyczące mięsa wędzonego nie wzbudzały kontrowersji wśród przedstawicieli Państw Członkowskich, co wiązało się również z danymi o występowaniu WWA

zgrupowanymi przez Europejski Urząd Bezpieczeństwa Żywności dla tej grupy środków spożywczych. W przypadku benzo(a)pirenu zgromadzono 1584 wyniki, a średnie zanieczyszczenie wynosiło 0,75 µg/kg, dla benz(a)antracenu (liczba wyników 681) było to 0,78 µg/kg, dla benzo(b)fluorantenu 0,19 µg/kg a dla chryzenu 0,79 µg/kg. Uzyskane wartości dla benzo(a)pirenu wskazywały na istotnie niższe zanieczyszczenie tej grupy środków względem ówczesnie obowiązującej wartości NDP wynoszącej 5 µg/kg. W tej sytuacji uznano za możliwe do przyjęcia i osiągalne dla producentów niższe poziomy WWA w tej grupie środków spożywczych.

Ze względu na uzgodnione stopniowe wprowadzanie nowych przepisów w celu m.in. dostosowania technologii wędzenia do nowych wymagań, w rozporządzeniu nr 835/2011 określono trzyletni okres przejściowy (do 31 sierpnia 2014 r.)

W Polsce badania dotyczące WWA w środkach spożywczych prowadzone są przede wszystkim w ramach urzędowej kontroli żywności oraz w ramach monitoringu niektórych grup środków spożywczych. Po przystąpieniu Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. urzędową kontrolę żywności w kierunku benzo(a)pirenu wdrożono niezwłocznie, tj. od początku 2005 r. W związku z wprowadzeniem wartości NDP dla czterech WWA począwszy od 1 września 2012 r. w 2011 r. rozszerzono zakres badań w laboratoriach wojewódzkich stacji sanitarno-epidemiologicznych, a urzędowa kontrola w kierunku WWA prowadzona była w rozszerzonym zakresie od początku obowiązywania nowych limitów. W 2012 r. wykonano badania w kierunku WWA w 714 środkach spożywczych z różnych grup, w tym dla 103 w przypadku mięsa wędzonego i produktów mięsnych wędzonych. Zebrane dane nie wskazały na istotną liczbę przekroczeń dopuszczalnych limitów. W grupie produktów mięsnych wędzonych wszystkie próbki spełniały aktualne w 2012 r. wymagania, tj. 5 µg/kg dla benzo(a)pirenu i 30 µg/kg dla sumy czterech WWA, natomiast biorąc pod uwagę niższe wartości NDP obowiązujące od 1 września 2014 r. (tj. odpowiednio 2 i 12 µg/kg) możliwe byłoby zakwestionowanie jednego środka spożywczego.

Wyniki urzędowej kontroli żywności w Polsce w kierunku WWA, a także pojedyncze (dwa w ostatnich trzech latach) doniesienia w ramach systemu RASFF (ang. *Rapid Alert System for Food and Feed* - system Wczesnego Ostrzegania o Niebezpiecznej Żywności i Paszach) o przekroczeniu limitów WWA w środkach spożywczych produkowanych w kraju, zdaniem Ministra Zdrowia nie wskazują na możliwość pojawienia się znacznych trudności dla producentów żywności. Tym niemniej producenci żywności mając na uwadze odpowiedzialność za bezpieczeństwo wytwarzanych produktów oraz dobrą praktykę

produkcyjną powinni podejmować działania prowadzące do redukcji poziomu substancji szkodliwych w żywności.

Co najistotniejsze dla trwającej w ostatnim czasie dyskusji dotyczącej WWA, należy pamiętać, iż są to związki o działaniu szkodliwym na organizm człowieka. Powstają w procesach niepełnego spalania (przy ograniczonym dostępie powietrza), stanowią zanieczyszczenie środowiskowe i są przenoszone głównie z pyłem. Substancje te mogą zanieczyszczać żywność również w wyniku procesów technologicznych jakim jest ona poddawana – w szczególności wysokie zawartości WWA może wносить proces wędzenia i bezprzeponowego suszenia żywności. WWA zanieczyszczają także oleje roślinne – występujące w środowisku WWA mogą kumulować się w tkance o dużej zawartości tłuszczu, np. roślin oleistych. Wyższe poziomy WWA obserwuje się także w organizmach żyjących w strefie dennej zbiorników wodnych, gdzie związki te ulegają wielokrotnie spowolnionej degradacji. Uregulowanie zaś wartości NDP w środkach spożywczych przeznaczonych dla niemowląt i małych dzieci wynika z potrzeby ochrony tej szczególnie wrażliwej grupy konsumentów, choć w większości przypadków nie stwierdza się występowania WWA w tej żywności.

Międzynarodowa Agencja Badań nad Rakiem zakwalifikowała benzo(a)piren do pierwszej grupy substancji kancerogennych, tj. substancji o udowodnionym działaniu rakotwórczym na organizm człowieka. W przypadku benzo(b)fluorantenu (grupa 2B) i benz(a)antracenu (grupa 2A) istnieją dowody na działanie rakotwórcze tych substancji na organizmy zwierząt doświadczalnych. Rakotwórcze WWA, w szczególności benzo(a)piren, uważane są za genotoksyczne kancerogeny, a to oznacza, że nie ma takiej dawki, która nie stwarzałaby zagrożenia dla organizmu człowieka. Z uwagi na zdrowie konsumenta istotne jest zatem dążenie do maksymalnego obniżenia zawartości WWA w środkach spożywczych.

Z upoważnienia
MINISTRA ZDROWIA
PODSEKRETARZ STANU
Igor Gadziewicz-Winnicki